

**VARFÖR ÄLSKAR
INGEN DE LESBISKA?
—AV FELICIA OHLY**

**MALMÖ
STADSTEATER**

URPREMIÄR PÅ INTIMAN 13 AUGUSTI 2021 UNDER WORLD PRIDE. NYPREMIÄR 22 APRIL 2022.

Ett samarbete mellan Riksteatern och Malmö Stadsteater.

TEXT Felicia Ohly

REGI Py Huss-Wallin

SCENOGRAFI OCH KOSTYM Siri Areyuna Wilhelmsson

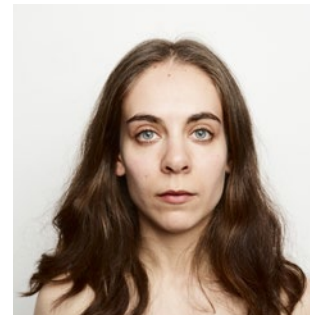
LJUDESIGN Sofie Gynning

KOMPOSITION OCH LJUDESIGN Dijle Yigitbas

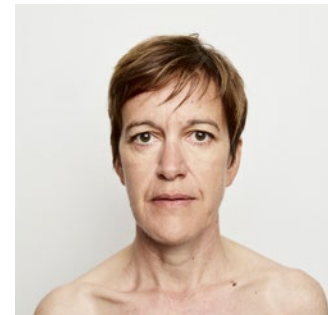
MASKDESIGN Åsa Trulsson

DRAMATURG Amanda Fromell

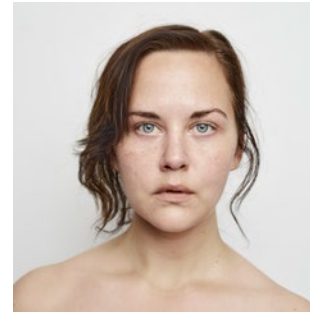
I ROLLERNA:

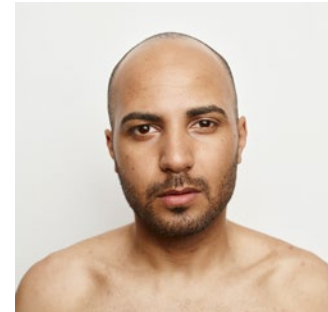
Arina Katchinskaia

Cecilia Lindqvist

Linn Mildehav

Magdi Saleh

DRAMATIKERN FELICIA OHLY OCH REGISSÖREN PY HUSS-WALLIN I ETT SAMTAL MED DRAMATURGEN AMANDA FROMELL.

Hur uppkom idén till föreställningen?

FELICIA – Idén till föreställningen uppkom när vi satt och snackade på Malmö Stadsteater om vad vi skulle göra under World Pride – det fanns en vilja att göra något härligt och bjussigt, och det uppkom en massa idéer som inte alls handlade om lesbiskhet. Då var det nån som lite frustrerat utbrast: ”Men varför älskar ingen de lesbiska, varför får inte vi vara de roliga?” Och då kändes det så självklart att plocka upp den frustrationen och göra humor av det.

PY – Det gick ju ganska fort. Parallellt med att du Felicia började skriva så kopplade du och teatern på mig och ett formteam. Då blev vi också en del av arbetet med manus och bildvärld. Vi har fortsatt ha en öppen process där vi testat väldigt mycket material. Samtalet har varit levande hela vägen.

Varför älskar ingen de lesbiska?

FELICIA – Jag har ju tänkt på den här frågan i ett och ett halvt år och jag har många anteckningar där det står ungefär: för att vi inte vet vilka vi är... och det är ju inte hela bilden, men det är en del av den.

Det finns inte den här entydiga starka, positiva lesbiska identiteten i det offentliga samtalet. Sen finns det massa rörelser och aktivister och människor som försöker visa eller göra lesbiskhet – vad som är lesbiskhet – i sin handling, vilket jag tycker är jättespännande och fantastiskt. Men i det offentliga samtalet är det fortfarande någonting ganska anonymt och odefinierbart att vara lesbisk. Det enda man vet om de lesbiska är att det är kvinnor som har relationer med andra kvinnor. Så hur ska man kunna älska nån som man inte ens känner?

PY – Föreställningen är ett uppmärksammande. En spotlight, ljuset på. Och som så mycket annat så märker man att allting mår så bra av att få ljuset på sig och att blomstra. Och i den här föreställningen får lesbiskheten verkligen blomma ut. Och när den gör det träder den fram i sin mångfald och olikhet och är helt fantastisk.

FELICIA – Därför vill man inte ge ett narrativ kring vad föreställningen kommer göra med publiken. Vi vill så ofta göra det. Men det är inte det som är poängen här, det är en mycket bredare berättelse än vad vi kan formulera i en mening.

PY – Nej, vi ska inte ta så lite plats. Om det är någonting så hoppas jag att föreställningen är som en fristad i ett ägande av en massa lesbiskhet.

Varför älskar ingen en husflata?

PY – Alla de här frågorna är ju ickefrågor. Varför älskar ingen en husflata? Därför att ingen vet om att det finns en husflata. Vem är det? Och nånstans när vi pratar om det i den här föreställningen så tycker jag att vi helt plötsligt börjar claima att husflatan finns och ska finnas och då sprider det sig en stolthet som gör henne synlig och därmed viktig.

Varför finns det ingen lesbisk Disney-prinsessa?

PY – Om man börjar skrapa på det så blir det ju en jävligt stor politisk konservativ fråga.

FELICIA – Man kan ju såklart fråga sig: vilka ekonomiska intressen finns det där, som gör att man fortfarande inte tycker att man kan låta en flicka kyssa en annan flicka i stor kommersiell barnfilm? Man vill inte uteslutna den kristna högern i USA

osv, det tror jag är en del av det. Det vi vet är ju att det finns en längtan efter det. Längtan efter inte bara representation och identifikation, vilket ibland kan bli lite platta ord, utan det är längtan efter att få se kärlek och närhet gestaltas på ett annat sätt. Det tycker jag är den stora förlusten av att vara fast i en heteronormativ gestaltning. Man missar så många aspekter av kärlek och sexualitet, närhet och sensualitet. Och jag hoppas på att vi kan bjuda på en del av det i den här föreställningen.

PY – Det hör också ihop med hela konstens kraft. När vi har möjlighet att gestalta olikheter så skapar det en sån jävla underbar kraft, som kan förändra världen. Men jag tänker att frågan om varför det inte finns någon Disney prinsessa kommer tillbaka till det att – det är jävligt läskigt, tycker många som sitter på toppen. För börjar man stretcha vår syn på vad världen är, så börjar ju också positionerna av vem som har makten att förändras.

LAVENDER MENACE,
VARS LAVENDEL-LILA
FÄRG HAR INSPIRERAT
FÖRESTÄLLNINGENS
SCENOGRAFI, VAR EN
GRUPP AV RADIKALA
LESBISKA FEMINISTER
SOM BILDADES FÖR
ATT PROTESTERA MOT
UTESLUTNINGEN AV
LESBISKA FRÅN DEN
FEMINISTISKA RÖRELSEN
SOM PÅGICK UNDER
1970-TALET I NEW YORK.

LÅTEN "**ÄNGELN I RUMMET**"
SKREVS AV EVA DAHLGREN
1989 OCH VANN DÅ EN
GRAMMIS SOM "ÅRETS
LÅT". ENLIGT EVA SJÄLV
SYFTAR ÄNGELN INTE TILL
EN KRISTEN REFERENS.

LÅTEN "FAST CAR" – OM ETT PAR SOM KÖR LÅNGT BORT OCH IN I NÅGOT NYTT, KANSKE TILLSAMMANS. TRACY CHAPMAN VÄRNAR SITT PRIVATLIV, PÅ HENNES WEBBSIDA STÅR: QUESTION: IS TRACY CHAPMAN A LESBIAN? ANSWER: DOES IT REALLY MATTER?

EX-FÅNGEN CORKY'S LOOK MED OLJEINDRÄNKT LINNE, BARÅ ARMAR OCH VERKTYGSBÄLTE I ACTIONFILMEN "BOUND" BLEV EN VÅT DRÖM I 90-TALS FILMEN OM ETT LESBISKT PAR SOM LURAR MAFFIAN PÅ 2 MILJONER DOLLAR.

KVINNOR ÅTRÅR OCH ÄLSKAR VARANDRA

Vad kan vi veta om lesbiskt liv förr i tiden? Historiker använder ofta polisrapporter och domstolsprotokoll som källmaterial för att studera företeelser som har brutit mot önskvärda beteenden i samhället. Däri brukar avvikelser av sexuell natur beskrivas ingående. Men att använda sånt material för att berätta om kvinnor som älskat och åtrått andra kvinnor är nästintill resultatlöst. Materialet är förvånansvärt tyst.

Det finns olika anledningar till denna tystnad. För det första förefaller det som att de med makt (läs "män") genom hela historien, ända fram till våra dagar, inte kunnat föreställa sig någon sexualitet utan inblandning av en penis av kött och blod. Denna föreställning har ibland kunnat fungera som skydd för lesbiska relationer och tankefiguren "utan snopp, inget sex" har gett kvinnor utrymme att umgås intimt med varandra utan att väcka uppmärksamhet. För det andra fanns i Sverige från 1700-talet till 1900-talet en mer eller mindre uttalad strategi att tysta ner förekomsten av samkönad sexualitet. Här skiljer landet ut sig från stora delar av övriga Europa där manlig så kallad "sodomi" var något som uppmärksammades och som därmed fanns med i föreställningsvärlden hos folk

i allmänhet. Och till sist förefaller kvinnor till stor del ha träffats inom hemmets väggar. På så sätt har det saknats vittnen som kunnat anmäla det som där skett.

Men tystnaden har inte betytt att den samkönade sexualiteten varit fri. Under medeltiden var det prästerna i katolska kyrkan som bestämde vilket bot en individ skulle göra efter att ha syndat genom samkönat sex. Att avstå från en viss råvara under en avgränsad tidsperiod – allt från 40 dagar till 10 år – var ett inte ovanligt sådant. Kvinnors samkönade sexuella handlingar fick generellt sett betydligt lägre bot än mäns, men penetration ansågs extra graverande fordrade hårdare bot. När protestantismen blev statsreligion i Sverige under tidigt 1600-tal infördes, med hänvisning till Gamla Testamentet, dödsstraff för samkönad sexualitet. Detta straff gällde dock inte för kvinnor, och straffet ströks när lagen moderniserades under 1700-talet och tidigare nämnda tystnad bredde ut sig.

År 1864 förbjöds samkönad sexualitet för första gången i världslig lag i Sverige. Straffet sattes till högst 2 år straffarbete. Detta skedde alltså i samma tid som samhället på andra områden blev mer demokratiskt. Även med denna lag skilde

Sverige ut sig från stora delar av övriga Europa, för den här gången reglerades även samkönad kvinnlig sexualitet i den svenska lagen. Detta var ovanligt i internationell jämförelse.

Under tidigt 1900-tal, endast ett par decennier efter att begreppet "homosexualitet" hade introducerats i Sverige och i en tid när medicinvetenskapen hade landet i ett allt fastare grepp, höjdes röster för att samkönad sexualitet inte längre skulle behandlas som ett lagbrott utan ses som en sjukdom. År 1944 legaliserades homosexualiteten och blev istället sjukdomsklassificerat. Ryktet säger att en kvinna i södra Sverige till och med erhöll sjukpenning på grund av lesbiskhet. Först år 1979, efter att lesbiska och bögar anordnat en sittstrejk på Socialstyrelsen, togs sjukdomsstämpeln bort. Efter detta förbättrades livsvillkoren för homosexuella och på 1990-talet kom lesbiska att få ett medialt genombrott. Eva och Efva, Fucking Åmål, Stjärnor utan svindel, Ecce Homo – på flera sätt verkade just de lesbiska vara i ropet.

Den svenska tystnaden om homosexualitet i allmänhet och lesbiskhet i synnerhet, vilken alltså först bröts för runt 25 år sedan, kan förklaras som en produkt av en patriarkal maktordning som haft allt att vinna på att osynliggöra sexuella beteenden som inte gynnat den givna samhällsordningen. Vad gäller kvinnors samkönade sexuella relationer verkar strategin varit framgångsrik, och detta till

den grad att när möjligheten för att legalisera homosexualitet undersöktes år 1941 konstaterades att lesbianism aldrig hade bestraffats i svensk rättspraxis och att kunskapen om kvinnlig homosexualitet därför var så liten att den måste utredas särskilt. Detta gjordes, och ironiskt nog var det troligtvis denna särskilda utredning, och den kunskapshöjande effekt den hade inom poliskåren, som kom att leda till det första gripandet av lesbiska kvinnor i Sverige år 1943.

Om lesbiskt liv har omgetts av en tystnad, har det dock inte varit helt stumt. Det finns material att studera. Ofta är detta material tätt knutet till kvinnorna själva och innehåller deras egna ord – inte maktinstansernas. Ofta, men inte alltid, stammar det från kvinnor från de högre klasserna. I Sverige är kanske det mest kända materialet Selma Lagerlöfs brev till Sophie Elkan och Valborg Olander. Dessa täcker tiden från 1890-talet till 1940-talet och häri blir Lagerlöfs kärlek till både Elkan och Olander tydlig. Sträcker vi oss bortom Sveriges gränser kan den brittiska adelsdamen Anne Listers dagbok, vilken skrevs mellan 1806–1840, nämnas. Lister var noga med att dokumentera alla delar av sitt liv. Även hennes många sexuella relationer med andra kvinnor noterades detaljerat, men för att skydda både sig själv och sina älskarinnor använde hon sig av en egenskapad kod i dessa passager. Så mycket som en sjättedel av dagboken är skriven i kod.

Genom historien har kvinnor älskat och åtrått varandra på olika sätt, levt olika typer av liv med varandra och utifrån blicken på dem har fokuserat olika saker. Men har det funnits några likheter över tid? Finns det något som förenar kvinnor då med kvinnor nu? Här är det kanske en poäng att vända sig till just det sexuella i lesbiskheten. Om denna vet vi idag en hel del, och det vi vet vittnar om en stor tillfredsställelse. Kvinnor som har sex med andra kvinnor får enligt vetenskapliga

studier orgasm vid 86% av de tillfällen då de har sex. Siffran för kvinnor som har sex med män är 65%. Det är inte orimligt att anta att i alla fall en del av förklaringen av kvinnors dragning till lesbiskt liv, både dåtida och nutida, ligger i skillnaden mellan dessa siffror.

MATILDA SVENSSON CHOWDHURY
fil dr i historia och lektor i socialt arbete vid Malmö universitet

ULLA BILLQVIST VAR SVERIGES MEST KÄNDA SÅNGERSKA UNDER TIDEN KRING ANDRA VÄRLDSKRIGET, MED HELA 358 INSPELADE SKIVSIDOR. HON TOG SITT LIV BARA 39 ÅR GAMMAL, OCH FÖR ETT PAR ÅR SEDAN SLÄPPTES EN DOKUMENTÄR MED VITNESMÅL OM ATT HON HADE LEVT SOM LESBISK I HEMLIGHET.

”SER JAG BLOTT DIG SKYMTA FÖRBI MIG FLYKTIGT, STOCKAR SIG RÖSTEN; TUNGANS MAKT ÄR BRUTEN OCH UNDER HUDEN LÖPER ELDEN GENAST I FINA FLAMMOR” **-SAPFO**

SYMBOLN AV EN **TVEEGGAD YXA** STÅR FÖR DET DUBBLA FÖRTRYCK SOM LESBISKA KÄMPAR EMOT, BÅDE SOM KVINNA OCH SOM HOMOSEXUELL OCH ÄR STARKT FÖRKNIPPAD MED STYRKA OCH IDENTITET.

DEN KULTFÖRKLARADE FILMEN "**BUT I'M A CHEERLEADER**" ÄR EN SATIRISK ROMANTISK KOMEDI OM MEGAN, VARS FÖRÄLDRAR SKICKAR HENNE TILL ETT "OMVANDLINGSTERAPILÄGER" FÖR ATT BOTA HENNES LESBIANISM, DET GÅR SÅDÄR.

KLUBB DIANA BILDADES 1954 OCH ANORDNADE REGELBUNDET FESTER OCH SAMMANKOMSTER ENBART FÖR KVINNOR.

INSPICIENT Kristian Larsson
SUFFLÖR/PRODUKTIONSASSISTENT
Josefina Johansson
PRODUCENT Sara Mortazavi, Thora Norgård

SCENMÄSTARE Kalle Magnusson
BITRÄDANDE SCENMÄSTARE Piotr Kassaraba
LJUDTEKNIKER Harald Gagge
LJUSTEKNIKER Stuart Bailes, Sara Hansson
REKVISITÖR Ulrika Fredriksson

KOSTYMKOORDINATOR Andrea Stenman
SKRÄDDERI Mariane Josefsson, Andrea Stenman
PÅKLÄDARE Gyöngyi Balázs

SMEDJA Johan Lindsjö
MÅLERI Anna-Karin Kallträsk
SNICKERI Otto von der Marwitz
TAPETSERI Ida Enebro
SPECIALEFFEKT Magnus Nilsson
SCENOGRAFIKTEKNISK SAMORDNARE
Paula Sjöholm
DEKORATELJÉCHEF Erik Pilesjö

KOMMUNIKATÖRER Irene Pelayo Lind,
Carin Hebelius, Erik Roman
SERVICEANSVARIG Inger Börjesson
FÖRSÄLJNINGANSVARIG David Ringqvist
INNESÄLJARE Sofie Åström
FÖRESTÄLLNINGSFOTOGRAF Emmalisa Pauly
PORTRÄTTFOTOGRAF Johan Sundell
PROGRAMLAYOUT Isabel de Jounge
TRYCK JustNu, Malmö

MARKNADSCHEF Jenny Bång
CHEFSPRODUCENT Lisa Ericstam
TEKNISK CHEF Jerker Pyron
CHEF KOSTYM- OCH MASKAVDELNINGEN
Paola Billberg Johansson
FÖRESTÄNDARE KOSTYMSERVICE Gyöngyi Balázs
LJUSANSVARIG Robert Claesson
STÄDLEDARE Rinna Lövgren
EKONOMICHEF Anette Zetterberg

CHEFSASSISTENT Agneta Nessrup
TEATERCHEF OCH ANSVARIG UTGIVARE
Kitte Wagner

I FÖRESTÄLLNINGEN FÖREKOMMER CITAT UR:

Fragment 31 av Sapfo, översättning Emil Zilliacus
Trettondagsafton av William Shakespeare, översättning Göran O Eriksson
Maria Stuart av Friedrich Schiller, översättning Ulf Peter Hallberg

→ FOTOGRAFERING OCH LJUDUPPTAGNING ÄR
AV UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÅL EJ TILLÅTEN.
← VAR VÄNLIG STÄNG AV MOBILTELEFONEN.

Malmö Stadsteaters verksamhet finansieras i huvudsak med bidrag från
Malmö Stad och Region Skåne (inkl Staten via kultursamverkansmodellen).

MALMÖSTADSTEATER.SE